

Slutrapport for kampagnen **Sunde dyr - medicin, smittebeskyttelse og anmeldepligt hos familiedyrs- og hestepraktiserende dyrlæger og hestebesætninger**

INDLEDNING

Baggrunden for kampagnen:

Praktiserende dyrlæger spiller en vigtig rolle i Danmarks beredskab i forbindelse med anmeldepligtige husdyrsygdomme. Beredskabet bygger grundlæggende på, at de praktiserende dyrlæger har pligt til at indberette mistanker om eller konstaterede tilfælde af anmeldepligtige husdyrsygdomme til Fødevarestyrelsen. Foruden denne beredskabsfunktion er praktiserende dyrlæger også ansvarlige for både ordinering, udlevering, og anvendelse af medicin til dyr, hvis sygdom opstår.

Et af de vigtigste redskaber til at forebygge husdyrsygdomme er smittebeskyttelse. Som ansvarlig for dyr i både privat henseende og i erhvervsøjemed har man pligt til at minimere risikoen for spredning af smitte. Smittebeskyttelse er derfor noget, som ikke kun praktiserende dyrlæger skal være opmærksomme på, men også ejere af dyr.

Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri ønsker en høj standard for dyresundhed i Danmark, og at det afspejler sig i høj regelefterlevelse på områderne for anmeldepligt og smittebeskyttelse samt korrekt anvendelse af veterinære lægemidler.

Fødevarestyrelsen vil i denne kontrolkampagne have fokus på regelefterlevelsen på de ovenstående lovgivningsområder hos familiedyrs- og hestepraktiserende dyrlæger samt i hestebesætninger. Dette vil bidrage til at forebygge sygdomme, herunder zoonoser, og fremme korrekt håndtering af medicin, hvilket kan føre til et lavere forbrug af bl.a. antibiotika samt underbygge en høj veterinær faglighed.

I de foregående år er der i kontrollen identificeret et behov for øget forståelse for lovgivningen særligt om medicin og smittebeskyttelse. Derfor vil information om lovgivningen og retningslinjerne for medicin, anmeldepligt og smittebeskyttelse hos heste- og familiedyrspraktiserende dyrlæger samt en dybdegående kontrol indenfor udvalgte områder kunne bidrage til bedre regelefterlevelse.

Motivationen for at kontrollere hestehold er at fremme ansvarlig anvendelse af lægemidler (med fokus på antibiotika og dyrlægeforbeholdte lægemidler). Som led heri

vil det være naturligt også sætte fokus på smittebeskyttelse. Her har dyrlægen et ansvar for formidling til de hestehold, hvor de praktiserer, hvorfor Fødevarestyrelsen prioriterer at kontrollere både hestehold og dyrlæger.

Kampagnen vil også bidrage til styrelsens interne projekt om smittebeskyttelse, biosikring 360.

Kontrollen var planlagt til at finde sted hos:

Praktiserende hestedyrlæger
Praktiserende familiedyrlæger
Hestebesætninger

Formål:

Formålet med kampagnen er:

Delmål 1

Hos hestedyrlægerne:

- at kontrollere regler for anvendelse, udlevering og ordination af veterinære og humane lægemidler, herunder at lægemidlnes markedsføringstilladelse (SPC) følges, og at kaskadereglen overholdes,
- at kontrollere regler for anvendelse af antibiotika og antiparasitære midler, herunder rutinemæssig og profylaktisk anvendelse,
- at kontrollere regler for etiketter på medicinpakningen, og
- at kontrollere, at regler og retningslinjerne for anmeldepligt og smittebeskyttelse følges. Dette formål blev undervejs fjernet fra kampagnen.

Delmål 2

Hos familiedyrsdyrlægerne:

- at kontrollere at regler og retningslinjerne for anmeldepligt og smittebeskyttelse overholdes. Dette delmål blev undervejs fjernet fra kampagnen.

Delmål 3

I hestebesætningerne:

- at kontrollere regler for opbevaring og anvendelse af lægemidler,
- at vejlede om regler og retningslinjerne for anmeldepligt og smittebeskyttelse i hestebesætninger, og
- at afdække kendskabet til anmeldepligt blandt ejere af hestehold.

KONKLUSION

Kort intro:

Forståelsen for lovgivningen vedr. anvendelse af lægemidler til heste kan være kompliceret for besætningsejere og dyrlæger, da der er forskel på, om hesten er et fødevareproducerende dyr eller ej. Det er derfor afgørende for overholdelse af reglerne, at såvel dyrlæge som besætningsejer er bevidste om, hvorvidt hesten, der skal behandles, i lovgivningen anses som fødevareproducerende eller ej.

Både anmeldepligt og smittebeskyttelse er centrale elementer i beredskabet mod husdyrsygdomme. Derfor er det vigtigt, at alle med ansvar for dyr, herunder dyrlæger og dyreejere, har kendskab til de gældende regler og forpligtelser.

Anmeldepligten har til formål at sikre, at mistanke eller udbrud af særlige husdyrsygdomme opdages og håndteres hurtigt, så smitten kan begrænses mest muligt. Smittebeskyttelse har til formål at forebygge, at sygdomme i det hele taget introduceres eller spredes.

Hovedkonklusion:

Anvendelse af veterinære lægemidler: Der var en tendens til, at hverken dyrlæger eller besætningsansvarlige anså heste som fødevareproducerende dyr, uagtet at hesten juridisk fortsat var en del af fødevarekæden. Som følge heraf blev regelsættet for produktionsdyr ikke altid efterlevet, og forståelsen af, hvorfor det skal følges, mangledes. Dette kan skyldes, at mange heste ikke vil blive slagtet, uanset at forudsætningen for at slagte dem er til stede.

Anmeldepligt og smittebeskyttelse i hestebesætninger: Besætningsejerne havde generelt svært ved at redegøre for anmeldepligtige sygdomme. De kunne godt redegøre for symptomer, der skulle resultere i tilkald af dyrlæge. Mange, især større hestehold, havde gjort sig tanker om smittebeskyttelse og havde også procedurer for dette.

Formål:

Væsentligste resultat og læring af delmål 1:

Der blev konstateret et enkelt eksempel på manglende overholdelse af SPC.

Der blev konstateret en del bagatelagtige overtrædelser af kaskadereglen. Vurderingen er, at overtrædelserne ikke skyldes manglende viden om reglerne, men at dyrlægerne mener, at det er for besværligt at anvende kaskadereglen.

Der blev stikprøvevist konstateret overtrædelser vedr. mangelfulde anvisninger, manglende anvisninger og manglende udlevering af anvisninger

Der var et enkelt eksempel på udlevering af dyrlægeforbeholdt lægemiddel.

Det blev konstateret, at dyrlægerne i enkelte tilfælde har udleveret lægemidler til mere end fem dages behandling.

Listen over antimikrobielle stoffer, der er forbeholdt visse infektioner hos mennesker, var ikke kendt blandt hestedyrlægerne. Der blev konstateret en enkelt overtrædelse.

Der blev givet en indskærpelse og flere vejledninger på grund af manglende eller mangelfuld etikettering.

Regler og retningslinjer for anmeldepligt og smittebeskyttelse udgik af kampagnen fra april.

Kontrollen viste, at der er behov for fokus på reglerne for anvendelse, udlevering og ordinerings af lægemidler til heste.

Væsentligste resultat og læring af delmål 2:

Denne kontrol udgik af kampagnen fra april måned. Der blev kørt syv kontroller inden. Kontrollerne hos familiedyrsdyrlægerne indikerede, at der kan være et behov for opdatering af viden vedrørende procedurerne omkring anmeldepligten. Mange familiedyrsdyrlæger ser også produktionsdyr ind i mellem, men ikke nok til at komme i kontroludpegningspuljen.

Væsentligste resultat og læring af delmål 3:

Medicinregler

Der blev konstateret følgende overtrædelser inden for medicinområdet:

- mangelfulde optegnelser
- ulovlig opbevaring af receptpligtige lægemidler uden etiket
- opbevaring af medicin uden for behandlingsperioden
- manglende medicinhåndteringskursus
- manglende skriftlig anvisning
- medicin opbevares ikke under rene og ordentlige forhold
- medicin opbevaret ud over behandlingsperiode.

Uden for kampagnen er der også konstateret overtrædelser af CHR-lovgivningen.

Anmeldepligt og smittebeskyttelse

Besætningsansvarlige kendte generelt til symptomer, som skulle medføre tilkald af dyrlæge

Endvidere havde de besætningsansvarlige generelt gjort sig tanker om smittebeskyttelse

Det kan ud fra kontrollen konstateres, at der er et behov for større viden om regler for anvendelse af lægemidler til heste.

Kort sammenfatning af udbyttet for kampagnen:

Kampagneresultatet er overordnet som forventet. Der har været overtrædelser og et behov for fokus på medicinreglerne både hos hestedyrlæger og besætningsansvarlige i hestehold. Der er ikke en høj sanktionsprocent, hvilket for dyrlægenes vedkommende bl.a. skyldes, at der ikke er krav til journalisering, hvorfor det har været vanskeligt at konstatere, om hesten er udelukket fra konsum eller ej.

For hestebesætninger spiller det endvidere ind, at der har været mange små besætninger og med mange heste udtaget fra konsum. Hestebesætninger er komplekse at kontrollere, da der kan være mange kontrolobjekter på samme CHR. Heste flyttes oftere end andre dyr i CHR, hvilket kan lede til en del udfordringer i forhold til det regelsæt, der er bygget op omkring dette. Det giver udfordringer i forhold til opbevaring af medicin, medicinoptegnelser og dyrlægetilknytning. Endvidere er det i kontrolsammenhæng udfordrende, at flere dyrlæger kan være tilknyttet et CHR-nummer. Kontrollerne kunne med fordel være blevet udvidet, hvis man ønsker et mere fuldstændigt billede og derved kunne der forventeligt også være konstateret flere overtrædelser. Dette har dog ikke været muligt inden for rammerne af denne kampagne.

De nye regler for indberetning af antimikrobielle lægemidler til hest i VetStat, der træder i kraft i 2026, vil formentlig kunne løse nogle af udfordringerne.

Det vil være relevant at gentage kontrol af både hestedyrlæger og hestebesætninger inden for både medicinområdet og smittebeskyttelse. Dog vurderes det, at denne kampagne ikke bør gentages.

RESULTATER

Intro til resultat afsnit:

Der er kontrolleret 53 hestedyrlæger og 50 hestebesætninger. Herudover er der kontrolleret syv familiedyrsdyrlæger. Kontrollerne har været fordelt over hele landet.

Delmål 1: Kontrol af hestedyrlæger

4 dyrlæger har fået indskærpelse

Indskærpet forhold	Antal dyrlæger
Manglende anvisninger til besætningsejer	2
Udlevering/ordinering af dyrlægeforbeholdte lægemidler	1
Manglende praksistilknytning i VetStat (uden for kampagnen)	1

Herudover er der givet en del vejledninger. Vejledninger er her udtryk for bagatelagtige overtrædelser

Forhold, der er vejledt om	Antal dyrlæger
Anvendes kaskadereglen korrekt for produktionsdyr? /udtaget fra konsum	10
Der udleveres skriftlige, læselige anvisninger til den besætningsansvarlige	8
Dyrlægen udleverer kun receptpligtige lægemidler til de første 5 dages behandling.	3
Der foretages optegnelser med det påkrævede indhold ved anvendelse, udlevering og ordinering af receptpligtige lægemidler	15
Etiketter overholder gældende regler	6
Faktura overholder krav til udspecificering	6
Medicin opbevares under rene og ordentlige forhold og utilgængeligt for uvedkommende	1
Dyrlægen fastsætter tilbageholdelsestid efter artikel 115 ved anvendelse af kaskadereglerne	5
Dyrlægen ordinerer ikke under kaskaden antimikrobielle stoffer, der er forbeholdt behandling af visse infektioner hos mennesker	1
Veterinærlægemidler skal anvendes i overensstemmelse med betingelserne i markedsføringstilladelsen	1

De 15 vejledninger, der er givet på mangelfulde anvisninger, dækker over manglende angivelse af CHR-nr., manglende underskrift fra ejer, manglende identifikation af hesten samt manglende angivelse af ejers adresse som nogle af de hyppigste.

Når der er vejledt om kaskadereglen, er det oftest, fordi humane lægemidler er taget i brug, selvom der fandtes veterinære alternativer enten til andre dyrearter i Danmark eller i EU.

Fejl ved faktura skyldtes oftest, at der ikke er angivet, hvorvidt lægemidlet er anvendt eller udleveret.

Delmål 2 Kontrol af familiedyrslæger

Denne del af kontrollen udgik i april måned på grund af finansieringsudfordringer og vil derfor ikke blive omtalt nærmere.

Delmål 3 Kontrol af hestebesætninger

Der er givet 7 indskærpelser fordelt på 3 besætninger

Indskærpet forhold	Antal besætninger
Manglende medicinoptegnelser	2
Ulovlig opbevaring af lægemidler (ikke forsynet med en etiket)	1
Ikke registeret i CHR (uden for kampagnen)	2
Opbevaring af medicin uden for behandlingsperioden	1
Ulovlig opbevaring af lægemidler (Manglende anvisning)	1

Herudover er der givet en del vejledninger. Vejledninger er her udtryk for bagatelagtige overtrædelser

Forhold, der er vejledt om	Antal besætninger
Den besætningsansvarlige fører optegnelser over medicinsk behandling	11
Besætningsansvarlige, der indgiver lægemidler til produktionsdyr, har gennemgået et godkendt medicinbehandlingskursus	4
Der opbevares kun receptpligtig medicin, for hvilke der er udleveret skriftlig anvisning	1
Receptpligtige lægemidler skal opbevares under rene og ordentlige forhold	2
Receptpligtig medicin skal være etiketteret eller forsynet med løbenummer som kobles sammen med en anvisning.	2

Den besætningsansvarlige må kun opbevare receptpligtige lægemidler i den behandlingsperiode der fremgår af dyrlægens anvisning.	1
Enhver, der holder heste, skal registrere sit hestehold i CHR.	1
Uden for kampagnen: Vejledt om at for alle heste, der opholder sig i mere end 30 dage på virksomheden (i besætningen), skal tilknyttes besætningsnummeret i CHR. Kravet gælder også for heste indført fra EU og tredjelande. Operatøren af virksomheden (besætningen) er ansvarlig for at foretage tilknytningen af de enkelte heste. Undtagelser fra 30 dages reglen: Registrering efter 90 dages opstaldning: - Heste, der deltager i konkurrencer, væddeløb, opvisninger/skuer, træning eller trækdysaktiviteter. - Hopper der opstaldes til avl. Ingen registrering i hele avlssæsonen: - Hingste der opstaldes til avl."	1

Mange af de hesteejere, der er udtrukket til kontrol, havde kun heste, der ikke var fødevarereproducerende. I besætninger, hvor der også stod produktionsdyrsheste, var der ofte ikke kendskab til, at der skulle føres medicinoptegnelser, og hvad disse skulle indeholde.

Sanktionsprocenten er relativt lav, da der ofte har været tale om mindre hestehold på < 5 heste og der måske kun har været en enkelt overtrædelse i kontrolperioden (½ år)

Resultater og konklusion fra spørgesørgsmål vedr. smittebeskyttelse:

Resultater og konklusion kommer ikke til at indgå i denne slutrapport, men bliver inddraget i 360 biosikringsprojektet, der endnu ikke er afsluttet.

METODE

Intro til metodeafsnit:

Kontrol periode: 03.03.2025 – 31.12.2025

Der er kørt 60 anmeldte dyrlæge kontroller (7 familiedyr og 53 heste) og 50 uanmeldte kontroller i hestebesætninger.

Forud for kampagnen blev Den Danske Dyrlægeforening, Dansk Rideforbund, Dansk Islandshesteforening, Dansk Trav og Galop Union og SEGES Hest informeret om kampagnen.

Udvælgelseskriterier:

- 53 hestepraktiserende dyrlæger, (central udpegning)
 - 28 dyrlæger, som ordinerer antibiotika, dyrlægeforbeholdte lægemidler eller humane præparater til heste eller hestehold (CHR på recept).
 - 25 dyrlæger, der har mindst 10 heste specifikke ordinationer på 6 mdr. (ca. halvdelen af udpegningen), eller dyrlæger, der har mindst 10 heste specifikke ordinationer på 6 mdr. og ordinerer til et CHR nr. med hest.
 - Dyrlægerne må ikke være kontrolleret for anmeldepligt i 2022, 2023 og 2024

- 50 kæledyrspraktiserende dyrlæger (lokal udpegning, se nedenfor).
 - Alle dyrlægerne skal have mindst 50 kæledyrsspecifikke ordinationer på ½ år. Der udpeges 15 dyrlæger i dyrlægepraksis med kun én dyrlæge tilknyttet i VetStat.
 - Der udpeges 15 tilfældige dyrlæger
 - VRH's fritvalgspulje på baggrund af anmeldelsessager: 20 dyrlæger
 - Dyrlægen må ikke have SRA (sundhedsrådgivningsaftaler)
 - Dyrlægerne må ikke være kontrolleret for anmeldepligt i 2024

- Der kontrolleres 50 dyrehold med heste, (dyrearts kode 11 og 90). Udpeges af VRH.
 - Dyrehold og hestedyrlæge skal passe sammen.
 - Når dyrlægerne er udpeget, tjekkes det, om de er tilknyttet i CHR. Hvor der ikke er CHR-tilknytning, udpeges besætningen under dyrlægekontrollen.

Delmål 1:

Hos dyrlægerne er formålet kontrolleret ved hjælp af udtræk fra VetStat, stikprøvevis gennemgang af fakturer, journaler og anvisninger.

Delmål 3:

I besætningerne er formålet kontrolleret ved fysisk gennemgang af besætningen, fremvisning af medicin i besætningen, fremvisning af medicin optegnelser, anvisninger med mere.

I besætningerne er der endvidere udfyldt skema med spørge-spørgsmål om biosikring til brug i biosikringsprojektet 360.